

ACTUACIONS EN L'ÀMBIT EDUCATIU PEL DOL DAVANT PÈRDUES EN CATÀSTROFES: PÈRDUA DE SERS ESTIMATS, MASCOTES, CASA, PERTINENCES, RECORDS...

El primer pas és la coordinació i adaptació de les actuacions per a tota la comunitat educativa, d'acord amb les característiques del centre i atesos els successos esdevinguts. Passos que seguir:

1. Detecció d'alumnat i de personal implicat (afectat i/o vulnerable davant d'estes situacions catastròfiques).
2. Establiment d'un equip d'intervenció (Equip directiu, orientació, CIC, tutors/es afectius voluntaris/es amb habilitats personals adequades). Això implicarà:
 - a. Determinació de la resposta del centre: actuacions davant de situació de crisi.
 - b. Organització de funcions, de responsables i d'activitats que han de ser posades en marxa.
 - c. Atenció en espais d'acompanyament i de ventilació emocional.
 - d. Establiment d'actuacions en el centre i/o amb els grups més afectats: qui intervindrà, com s'actuarà, comunicacions a l'alumnat, acompanyament de diferents professionals del centre (professorat tutor i acompanyant) i en quins espais (llocs per a tornar a la calma, espais d'acompanyament emocional...)
 - e. *Comunicació amb l'alumnat, família i equip docent: quina informació es transmetrà i quins escrits s'enviaran a les famílies implicades, de condolença i/o informatius, segons necessitats. I qui ho farà.
 - f. Acompanyament a les famílies durant el temps que es considere oportú.
 - g. Si és necessari, s'activarà la UEO de Convivència de manera urgent per a assessorar en les actuacions, a través d'inspecció d'educació. El/la inspector/a traslladarà a la persona que es determine en el protocol intern d'inspecció, la sol·licitud d'acompanyament, i el/la tècnic/a corresponent contactarà amb el centre educatiu.
3. És important disposar de tota la informació abans de prendre decisions: Què ha passat? Com ha passat? Quines vivències ha tingut l'alumnat? Què li han contat? A què ha estat exposat?
4. Reunions amb el Claustre. Per a això:
 - a. És convenient que l'equip d'intervenció done un missatge dirigit a tot el claustre en relació amb:
 - i. Mantindre la calma.
 - ii. No prioritzar la part curricular en estos moments, per a poder atendre l'expressió d'emocions.
 - iii. Acceptar qualsevol tipus de reacció que poguera donar-se en l'alumnat, famílies i professionals, durant el temps que faça falta.
 - iv. Evitar veure la televisió, ràdio i xarxes socials per a no tindre accés a imatges i vídeos dolorosos en relació amb l'incident. Si no és possible a

causa de l'impacte mediàtic, acompanyar en els sentiments de les persones i ajudar-les a gestionar les seues emocions.

- v. Explicar allò ocorregut, i determinar les actuacions a posar en marxa.
- vi. Rebre les inquietuds del professorat, aclariment de dubtes, detecció de persones vulnerables i/o persones d'acompanyament.
- vii. Determinar pautes de comunicació amb l'alumnat: Davant de determinades preguntes que sorgiran, del tipus: Per què ha passat?, es respondrà atenent a l'etapa evolutiva en la qual es trobe i el seu estat emocional. És important que:
 1. Senten que poden contar amb nosaltres, i que compartim els seus sentiments i emocions.
 2. Pregunten què necessiten per a sentir-se en calma per a poder compartir amb ells les estratègies que nosaltres utilitzem.
 3. Senten que totes les respostes són vàlides.
 4. Es resolguen les seues necessitats de comunicació i/o de silenci.
 5. Els transmetem que tenim controlada la situació.

Acompanyament emocional:

- i. **A l'AULA** el tutor/a i en cas necessari, una altra persona afectivament vinculada amb el grup exposa en primer lloc la informació, fent al·lusió a l'esdeveniment sense entrar en els detalls, evitant donar informació dolorosa, impactant i innecessària. Utilitzant un llenguatge clar i senzill. En el cas que intervinguen dos persones, una dirigirà la sessió i l'altra observarà tant la comunicació verbal com la no verbal. La proposta és que s'utilitze una estructura de cercle dialògic (ens col·loquem en cercle i utilitzem un objecte per al torn de paraula). Farem preguntes del tipus:
 - Com et sents?
 - On ho sents?
 - Vols compartir alguna cosa en relació amb l'incident?.
 - Què et preocupa?
 - Què necessites per a sentir-te millor?
 - Et podem ajudar en alguna cosa?
- ii. **En el centre.**
 - a. **En cas de dol** s'haurà de realitzar un senzill ritual de comiat i de record (ex. imatges de com era la seua casa, els seus objectes personals, flors, peluix...) perquè la comunitat educativa pugui expressar com se sent.
 - b. Es pot **organitzar un espai** de ventilació emocional en el centre perquè l'alumnat pugui expressar com se sent i este es mantindrà el temps necessari.
 - c. En el centre es crearà un **equip de guàrdia** per a l'acompanyament emocional que siga necessari.

- d. Es prioritzarà la part emocional, **adaptant de les** avaluacions, **el nivell d'exigència i el ritme de treball** atés l'estat emocional de cadascun .

iii. Acompanyament emocional a nivell individual

- a. Es detectaran per part del centre les persones vulnerables.
- b. Es requerirà que el centre educatiu dispose de tutors i tutores emocionals sense necessitat que siguin psicòlegs/es, orientadors/es...Es requerirà fer esta funció amb proximitat, empatia, habilitats socials i de comunicació. Es realitzarà una escolta activa i la validació emocional, sense judicis, facilitant que siga part de la xarxa de suport i de protecció de la persona que realitzi la funció de sustentació emocional. A estos professionals se'ls traslladaran pautes per part de l'equip d'intervenció del centre per a la gestió d'esta situació.
- c. S'establirà un espai de ventilació emocional dirigit a tota la comunitat educativa per a donar resposta a situacions de desajustament emocional. Es buscarà un espai acollidor, sense interrupcions, que garantisca un contacte directe amb la persona des de la confiança i el respecte, en el qual es podrà avaluar la situació actual de la persona i les seues necessitats.
- d. Les entrevistes tindran com a objectiu el sosteniment emocional i la detecció de factors de protecció (xarxes de suport i estratègies d'afrontament actiu). Així com tot allò que pugua fer que la persona es desenfocara del seu dolor.
- e. Es realitzaran estratègies de tornada a la calma: respiració, relaxació, meditació... davant de les verbalitzacions sobre el seu estat d'ànim.

iv. Acompanyament emocional al supervivent o persona que ha viscut en primera instància la catàstrofe.

Nota: Este acompanyament es coordinarà des de l'equip d'intervenció. És important no improvisar davant d'estes situacions.

Este acompanyament consistirà en:

- Analitzar la situació viscuda per la persona i fer un acompanyament amb escolta activa i validació emocional, oferint la nostra ajuda i suport, acompanyant segons les seues necessitats i respectant els diferents ritmes, fins i tot el silenci, si és el que necessita.
- Detectar i analitzar els factors de protecció i de risc.
- En el procés de recuperació i d'adaptació hem de tindre en compte :
 - Els factors estressants i la reacció a l'estrés que suposa haver viscut eixa situació traumàtica.
 - Els estils de conducta d'afrontament: capacitat d'afrontar els canvis sobrevinguts després de la tragèdia de manera saludable, enfocant-se en allò positiu: solidaritat, suport del grup social...
 - Els sistemes de suport social com a xarxa de protecció: valoració dels recursos de l'entorn per a col·laborar en les actuacions.

Recursos comunitaris, xarxes de suport que ajuden de manera específica, apropiada i eficient a la persona afectada. Possible col·laboració de l'alumnat amb associacions de suport.

- Per a això hem d'escoltar la narració del succés, la situació actual i com se sent a nivell somàtic (molèsties físiques), afectiu (emocions), interpersonal (impacte de l'esdeveniment en la vida de la persona), cognitiu (què pensa del que ha ocorregut).
- Li preguntarem: Què fa que et sentes en calma? En què et puc ajudar?
- L'acompanyarem en la busca de les estratègies d'afrontament actiu.

La pèrdua dels nostres sers estimats, mascotes, casa i objectes personals, formarà part del nostre passat i quedarà en nosaltres, en els nostres records.